

'Burgerschap? Leef het voor'

'Als we kinderen willen opvoeden tot actieve burgers in de Nederlandse samenleving, dan moeten we ze betrekken en inspraak geven', vindt ambassadeur Danielle Andrien. 'Dat geldt ook op scholen. En om dat echt goed te doen, zullen besturen ook democratischer te werk moeten gaan.'

Ervaring met en passie voor onderwijs zit in haar dna. 'Als leerkracht heb ik voor alle groepen gestaan. Daarna heb ik als adjunct-directeur en beleidsmedewerker van een stichting met 21 scholen gewerkt. Sinds 2017 ben ik zelfstandig inzetbaar als interim-directeur.'

(H)erkennen

Daarnaast heeft Danielle een diepgewortelde passie voor Human Dynamics, een praktische theorie om mensen inzicht te geven hoe ze samenwerken en hoe ze beter kunnen communiceren. 'Dit gedachtegoed wordt vrij veel toegepast in het onderwijs. De basisprincipes achter de theorie maakten voor mij ontzettend veel duidelijk. Wat mensen nodig hebben is zich gehoord, gezien, herkend en erkend te worden. Dat is voor kinderen niet anders. Een cultuur van openheid, korte

communicatielijnen en medezeggenschap op elk niveau is voor mij heel belangrijk. Daar draag ik graag mijn steentje aan bij.'

Gesprekken

Met veel enthousiasme begon ze dan ook aan haar ambassadeurschap. In haar benadering van het onderwerp schemert veel van haar ervaring en passie door. In haar uitgebreide netwerk is het vinden van scholen die met haar over dit onderwerp willen praten niet moeilijk. 'Iedereen weet wel dat deze wet er is, en dat ze daar iets mee moeten. Maar wat? Dat is de vraag die veel besturen en directeurs bezighoudt. En daar help ik ze graag bij.'

'Eerst leg ik uit hoe de wet in elkaar steekt en wat er verwacht wordt. Dan ontstaat er al een prettig theoretisch kader, waardoor

de abstractie verdwijnt. Ik heb vooraf het beleidsplan van de school of stichting doorgespit, dat is onderdeel van de voorbereiding. Daarmee kan ik een mooie brug slaan naar de praktijk. In de missie en visie staan vaak prachtige termen, woorden en voornemens die prachtig aansluiten bij burgerschap. Het kind centraal, wereldburgers, sociale vaardigheden: allemaal burgerschapstermen. Maar als ik vervolgens vraag wat ze daar concreet mee doen, wordt het wat vager.'

Kleine zaken

En dan helpt Danielle haar gesprekspartners naar het volgende niveau. 'Ik weet wat die scholen allemaal al doen. En vaak is dat, op het gebied van burgerschap, al heel veel. Maar ze weten dat niet, want ze benaderen dat niet zo. De leerlingen verkopen bijvoorbeeld al

jaren kinderpostzegels. Maar vraag je waarom, dan wordt het stil. Het is een goed doel, kinderen komen met mensen uit de wijk in contact. En dat, leg ik dan uit, is allemaal burgerschap.' Vaak valt er dan een kwartje. 'Maak t klein, geef ik ze mee. Het hoeft niet altijd filosoferen en debatteren te zijn. Die erkenning zorgt enerzijds voor opluchting, want dan hoeven ze niet iets geheel nieuws op te tuigen. Anderzijds geeft het een kickstart voor de gesprekken. Burgerschap is van iets abstracts naar iets concreets gegaan. Deze benadering werkt in mijn ervaring goed.'

Actief betrekken

Inventariseren wat je al doet is een belangrijke stap in de juiste richting, maar om van kinderen werkelijk kritische, zelfbewuste en democratische burgers te maken, zouden scholen nóg een stapje verder moeten gaan, vindt Danielle. 'De schoolcultuur moet in overeenstemming zijn met de normen en waarden die je als school zelf uitdraagt. Dat gaat door tot aan de bestuurscultuur. Vaak is daar ook nog winst te behalen. Want hoe democratisch ben je op bestuursniveau? Hoe gaan je om met de verschillen tussen scholen? En hoe transparant doen je dat? Welke stemmen laat je horen? Worden scholen in achterstandswijken even

goed gehoord als de scholen uit de betere buurt? En als je kinderen wilt opvoeden tot actieve burgers in de samenleving, dat moet je ze betrekken en inspraak geven. Doe jij dat ook in je bestuur?'

Bovendien, zegt, Andrien, is de grondhouding van schoolleiding ook belangrijk. 'Wat leef je voor? Daar heb ik als interim-directeur ook ervaring mee. 'In mijn huidige school hebben een gedoe rondom een groep jongeren die grensoverschrijdend gedrag vertonen. Ik maak elke week een praatje met ze. En als ze merken dat je echt belangstelling hebt voor ze, en dat het verschil er mag zijn, dan is het effect daarvan ook op lange termijn voelbaar.'

Ervaringen van basisscholen

'Dankzij de samenwerking weten wij als school beter hoe we de nieuwe wet kunnen interpreteren. We kunnen het plaatsen in onze schoolontwikkelingen. Niet als iets extra's, maar juist als versterker bij de andere ontwikkelingen. Dankzij de gesprekken met Danielle kunnen wij onze drijfveren voor burgerschap beter verwoorden. Hierdoor kunnen we nu ook concreter onze aanpak en doelen bepalen.'

Christa Somers, directeur SBO Bernardus en BS de Triangel Gulpen

'Het onderwerp is goed op de kaart gezet, directeuren vonden de manier waarop prettig. Ze hebben inmiddels de ondersteunende middelen en kunnen er met hun team mee aan de slag. Dank!'

Yvette Collin, stafmedewerker Onderwijs Triade Geleen

'Burgerschap is een enorm thema. Veel rondom burgerschap gebeurde op onze school onbewust. Danielle heeft ons geholpen met structureren. Nu hebben we helder wat wij graag willen met burgerschap.'

Iwan Kreuwels, directeur bij de Suringerschool en Emile Weslyschool in Maastricht